

ESIPUHE

Musta Volkswagen Golf oli se auto, jossa ääneen lausuttiin puheviestinnän tieteellisen yhdistyksen, Prologos ry:n vuosikirjan nimi ensimmäisen kerran matkalla Tampereelta Jyväskylään syksyllä 2004.

Puheviestinnän tieteellinen yhdistys Prologos ry on perustettu vuonna 1989. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää puheviestinnän tutkimusta ja opetusta Suomessa sekä osallistua viestinnän alan kansalliseen ja kansainväliseen tieteelliseen toimintaan. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys muun muassa osallistuu erilaisten kongressien ja seminaarien järjestämiseen, tiedottaa alan tutkimus- ja julkaisutoiminnasta, kansainvälisistä tapahtumista sekä harjoittaa julkaisutoimintaa. Puheviestinnän tieteellisiä päiviä yhdistys on järjestänyt säännöllisesti ja vaikuttanut kannanotoillaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Nyt pidät kädessäsi yhdistyksen julkaisemaa tieteellistä vuosikirjaa, PROLOGIA.

Puheviestinnän vuosikirja on syntynyt tarpeesta luoda puheviestinnän alalle oma suomenkielinen, referee-perustainen aikakausjulkaisu, joka olisi osaltaan paitsi yhdistyksen tarkoituksen myös julkisen keskustelun toteuttamisen foorumi. Vuosikirjan tavoitteena on esitellä puheviestinnän tieteenalalla tehtävää tutkimusta ja lisätä vuorovaikutusta alan asiantuntijoiden välillä. Alkukevästä 2005 julkaistiin vuosikirjan historian ensimmäinen artikkelipyyntö. Käsikirjoitusohjeissa todettiin, että artikkelit voivat olla teoreettisia katsauksia ja tutkimusraportteja puheviestinnän eri alueilta. Mitään erityistä teemaa ei käsikirjoituksilta edellytetty, sillä haluttiin nähdä, mitä avoimella kutsulla puheviestinnän tutkimuksen alalta tarjottaisiin. Ja mitä saatiin?

Jyväskylän yliopiston rehtori, professori Aino Sallinen kirjoittaa Prologos ry:n syntymisestä ja kehittymisestä tieteellisenä yhdistyksenä otsikolla Prologos vai pro logos? Samoin hän kuvaa yhdistyksen roolia yhteiskunnallisessa päätöksenteossa esimerkkinä vuoden 1992 toimintasuunnitelmaan kirjattu tavoite saada ylioppilaskirjoituksiin liitetyksi äidinkielen puheviestintätaitoja mittaava osuus. Rehtori Sallisen tervehdys ilahduttaa vuosikirjan toimituskuntaa aivan erityisesti; onhan hän puheviestinnän ensimmäinen professori Suomessa sekä Prologos ry:n ensimmäinen puheenjohtaja ja yksi keskeinen vaikuttaja yhdistyksen perustamisessa.

Referee-menettelyn läpikäyneenä julkaistaviksi päätyivät seuraavat artikkelit: Minna Finstadin ja Pekka Isotaluksen artikkeli tarkastelee poliitikon viestintäosaamista otsikolla Näkökulmia poliitikon viestintäosaamiseen. He jäsentävät teoreettisesti poliitikkojen viestintäosaamista eri näkökulmista tarkastellen viestintäosaamisen merkitystä yksilötasolla, viestintäosaamisen merkitystä poliitikkojen ja kansalaisten välisen vuorovaikutuksen kannalta sekä poliitikon viestintäosaamisen yhteyttä yhteiskunnallisen vallan käyttöön, etiikkaan ja

demokratian toteutumiseen. Viestintää ammatillisessa kontekstissa tarkastellaan myös Majastiina Rouhiaisen, Leena Mikkolan sekä Maija Gerlanderin ja Emma Kostiaisen artikkeleissa. Majastiina Rouhiainen jatkaa artikkelissaan viestintäosaamisen tarkastelua johtamisen ympäristössä otsikolla Johtamisviestintä – viestintäosaamisen näkökulma johtamiseen. Artikkelissa pohditaan, miten johtamisen tutkimus käsitteellistää viestinnän ja vuorovaikutuksen osaksi menestyksellistä johtamista ja millaisia lähtökohtia johtamistutkimuksen eri näkökulmilla on johtamisen kehittämiseen.

Suhteen tarkastelu jatkuu hoitosuhteena Leena Mikkolan artikkelissa Hoitosuhteen vuorovaikutuksen haasteet tuen osoittamiselle, jossa Leena Mikkola esittelee hoitajan käsityksiä hoitosuhteen rakentumisesta. Hoitosuhteen relationaaliset tekijät nostavat esiin mielenkiintoisen kysymyksen: koetaanko supporttiiviseksi hoitosuhde sinänsä vai siinä syntyvä supporttiivinen viestintä? Maija Gerlander ja Emma Kostiaisen jäsentävät opettajan ja oppijan vuorovaikutusta artikkelissaan Jännitteisyys opettajan ja oppijan vuorovaikutussuhteessa. Kirjoittajat tarkastelevat opettajan ja oppilaan välisen vuorovaikutussuhteen luonnetta ja dynamiikkaa relationaalisen dialektiikan näkökulmasta. Vuorovaikutussuhde ymmärretään lähtökohdiltaan asymmetrisenä ja jännitteisenä, vastakkaisia elementtejä sisältävänä dialektisena suhteena. Artikkelissa tarkastellaan myös dialogia vuorovaikutuksen jännitteisyyden näkökulmasta.

Tuula-Riitta Välikoski, Irma Ilomäki, Elinita Mäki ja Laura A. Janusik esittelevät artikkelissaan Kuunteleminen keskustelussa. Yhdysvaltalaisen ja suomalaisen aineiston vertailu mittarin, jolla voidaan mitata kokeellisesti henkilöiden keskustelukuuntelemisen kapasiteettia. Kyseinen mittari tarjoaa puheviestintätutkimukseen uuden näkökulman: se mittaa kuuntelemisen prosessia, kun aiemmat mittarit ovat perustuneet esimerkiksi itsearviointiin tai toisen henkilön arviointiin. Vuosikirjan artikkelisarjan päättää Eeva Takala. Hänen artikkelissaan Takana loistava tulevaisuus, edessä tuleva loistavuus? Tutkimushaastattelun haasteiden hahmottelua tulee esiin kiintoisa suhde haastattelussa puhutun ja siitä kirjoitettujen tekstien, litteraation ja tutkimusraportin välillä. Viime aikoina haastattelua tutkimusmetodina onkin kritisoitu juuri siitä, että haastattelun vuorovaikutuksellinen luonne on helposti sivuutettu.

Puheviestinnän vuosikirjan 2005 pyyntö artikkeleista oli teemaltaan avoin. Kutsu tuotti erilaisia artikkeleita eri konteksteista puheviestinnän alalta. Yhteistä julkaistuille artikkeleille on kuitenkin vuorovaikutussuhteen tarkastelu: politiikan ja kansalaisen, johtajan ja alaisen, hoitajan ja potilaan, opettajan ja oppijan, tutkijan ja haastateltavan. Myös henkilön keskustelukuuntelemisen kapasiteettia tarvitaan suhteessa ja kuunteleminen itsessään legitimoivan vuorovaikutussuhteen. Jyväskylän yliopiston viestintätieteiden laitoksen puheviestintä-oppiaineen ja Prologos ry:n järjestämien Puheviestinnän tiedeellisten päivien teema vuonna 2005 oli Ilmiö nimeltä vuorovaikutus. Kaksi

toisistaan erillistä tapahtumaa, tieteelliset päivät ja tieteellinen vuosikirja, ovat tuottaneet puheviestinnän tutkimuksen ytimeksi samansuuntaisen lopputuloksen.

PROLOGIN toimituskunta haluaa kiittää lämpimästi kaikkia niitä, jotka ovat myötävaikuttaneet tämän julkaisun syntymiseen. Erityisesti kiitämme Anne Laajalahtea osallistumisesta artikkeleiden kieliasun tarkistukseen, Erkki Ahvenniemeä visuaalisesta suunnittelusta ja Juho Kahilaista kirjan taitosta.

PROLOGI on nyt olemassa. Löytäköön se paikkansa tieteellisessä keskustelussa yleensä ja puheviestintätutkimuksen keskustelussa erityisesti.

Tamperella ja Jyväskylässä marraskuussa 2005

Toimituskunta

Tuula-Riitta Välikoski, päätoimittaja
Emma Kostiainen, toimitussihteeri
Ella Kyllönen
Leena Mikkola